

Türk Dili II

11. Hafta
Sözlü Anlatım
Türleri

BAŞLAT

Dersin Hedefi

- İnsanoğlu var olduğundan beri yaşadıklarını, gördüklerini, şahit olduklarını, duygu ve düşüncelerini diğer insanlarla değişik anlatım türlerini kullanarak paylaşma ihtiyacı duymuştur.
- Bunun değişik sebepleri vardır. İnsanları etkilemek, daha doğru düşüncelerini sağlamak, toplum düzenine ve yaşayışına katkıda bulunmak, insanların bilgi seviyesini artırmak, onları yönlendirmek bu sebeplerden bazılarıdır.
- Bunun için de insanoğlu yazılı anlatım türleri gibi sözlü anlatım türleri de geliştirmiştir. Bu hafta sizlerle sözlü anlatım türleri üzerinde duracağız.

İçindekiler

Kısaca işleyeceğimiz konular şöyle:

- Sözlü Anlatım Türleri
 - Konferans
 - Söylev(Nutuk/Hitabet)
 - Panel
 - Forum
 - Sempozyum
 - Münazara
 - Açık Oturum

Konferans

- Bilim, sanat gibi konularda düşünürlerin, sanatçıların bir dinleyici topluluğu karşısında yaptığı konuşmalardır.
- Bilimsel veya güncel bir konuda, konunun uzmanı olan kişilerce yapılan açıklayıcı, öğretici konuşmalardır. Konferans, bilim, sanat, edebiyat gibi farklı alanlarda, uzman bir kişinin belli bir konuyu açıklamak veya öğretmek için bir topluluk karşısında yaptığı konuşmadır. Konferansta dil, anlatılan konuya, dinleyicilere göre değişir. Önemli olan, konuşmacının anlaşılır olması, konuyu belirgin yönleriyle vermesi, uzun ve karmaşık cümlelerden kaçınmasıdır.
- Konferans sonunda dinleyiciler soru sorabilir. Bu durumda konuşmacı, sorulara hazırlıklı olmalı, sorulan herhangi bir tartışmaya kapı aralamayacak şekilde cevaplamalıdır. Ancak sorulara ayrılan süre çok uzun olmamalıdır.

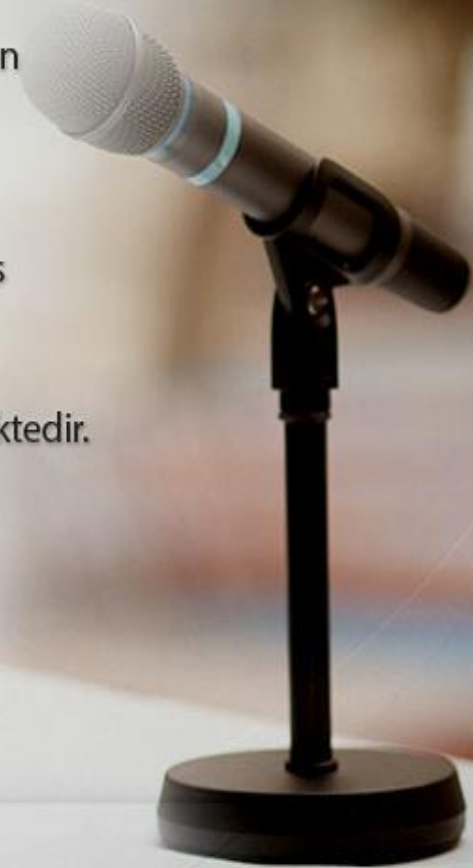
*Açıklama için
butona tıklayın.*

Konferans

- Konferans, bir konu hakkında izleyene bilgi vermek amacı güttüğünden alanında uzman kişilerce verilir. Kesinlik, inandırıcılık temel özelliğidir.
- Konferansa katılacak kitlenin sosyo-kültürel yapısı önemlidir. Bu yüzden anlatım anlaşılır ve yalın olmalıdır.
- Konferans verilmeden önce uzun bir çalışma gerekmektedir. Konferans sonunda dinleyiciden gelecek sorulara da hazırlıklı olunmalıdır.
- Konferans veren kişi, geniş bir kitleye birikimlerini aktarmaktadır; bu yüzden monotonluğa düşmeden çekici ve özgün bir anlatım gerekmektedir.
- Konferansın konusu, kim tarafından verileceği, yeri, tarih ve saati önceden ilan edilir.
- Konferanslar genellikle kapalı bir alanda yapılır ve çeşitli alanlarda (sanat, edebiyat, bilim, siyaset...) olabilir.

*Açıklama için
butona tıklayın.*

Söylev(Nutuk/Hitabet)

- Bir topluluğa düşünce ve duyguların aşılması amacıyla yapılan konuşmadır.
- Bir dinleyici topluluğuna bir düşünceyi aşmak, topluluğu coşturmak ve bir amaç doğrultusunda yönlendirmek için yapılan konuşmalardır. Bir topluluğa düşünceler, duygular aşmak amacıyla söylenen, uzunca, coşkulu ve güzel sözlere nutuk (söylev) denir. Nutukların askeri, siyasal ve dinî olmak üzere üç çeşidi vardır. Bunun yanında kulüp, dernek ve sendika yöneticilerinin yaptığı konuşmalar da nutuk türü içinde değerlendirilebilir.
- Nutuklarda topluluğa seslenen kişi (hatip), dilin güzel ve etkileyici olmasına önem verir. Çünkü amaç, dinleyicileri coşturmak, onları belli bir hedefe yönlendirmek, ortak duygularda bir araya getirerek heyecanlandırmak ve harekete geçirmektir. Nutukta konuşmacı belli bir plana göre konuşmalı, dinleyicileri sıkmaktan kaçınmalı, açık ve inandırıcı olmalıdır.
- Alıcıyı harekete geçirme niteliği taşıyan nutuklarda özellikle sonuç bölümü çok önemlidir. Bu bölüm, etkileyici bir sözle bitirilmelidir. Konuşmacı, bu bölümde ustalığını göstermelidir.

Açıklama için
butona tıklayın.

Söylev(Nutuk/Hitabet)

- Söylev veren kişinin (hatip) ikna kabiliyeti, ses tonu, jest ve mimikleri söylevin temel özellikleridir.
- Söylev veren kişinin dili topluluk tarafından anlaşılır olmalıdır.
- Her konuda olabilir. Topluluk karşısında gerçekleştirilir.
- Türk edebiyatında ilk söylev örneği **Göktürk Yazıtları**'dır.
- Cumhuriyet döneminin en büyük söylevi Mustafa Kemal Atatürk'ün "**Nutuk**" adlı eseridir.
- Mehmet Akif Ersoy, Halide Edip Adıvar halkı nutuklarıyla yönlendirmişlerdir.
- Söylevin dünyadaki en büyük ustaları: Sokrates, Cicero ve Demosthenes'dir.

*Açıklama için
butona tıklayın.*

Panel

Bir konu ya da sorun üzerinde bir başkan ve birkaç konuşmacının (en az 3 en fazla 6) düşünce alışverişinde bulunmasıdır.

- Toplumsal bir konunun bir karara varılmaktan çok, çeşitli yönlerden aydınlatılması için dinleyiciler önünde uzmanlar tarafından bir sohbet havası içinde tartışılmasıdır. Bir konunun dinleyiciler önünde sohbet havası içinde birkaç kişi tarafından tartışıldığı konuşmalara panel denir.
- Bir başkan ve konuşmacılardan oluşan panelde başkan ve konuşmacılar bir masa etrafında toplanır. Başkan, konuşmacıların hangi sırayla ne kadar süre konuşacağını belirler. Panelde amaç; sonuca varmak değil, konuyla ilgili farklı düşünceleri ve eğilimleri ortaya çıkarmaktır. Bunun için konuşmacılar, konunun farklı yönlerini, değişik boyutlarını ortaya koyar. Panel sonunda başkan, konuşmaları kendi düşüncelerini de katarak özetler.
- Panelde açık oturumda olduğu gibi, konu bir sonuca bağlanmaz. Konunun kanıtlanma amacı güdülmez. Açık oturumdan farklı olarak konuşmaların bitiminde konuşmacılar birbirine soru sorabilecekleri gibi, dinleyiciler de konuşmacılara soru sorabilir.

*Açıklama için
butona tıklayın.*

Panel

- Panelde amaç bir sorun üzerinde karara varmak değil, konuyu çeşitli yönlerden değerlendirmektir.
- Küçük bir dinleyici kitlesi önünde yapılır.
- Ele alınan konu konuşmacıların görüşleriyle irdelenir.
- Panelin sonunda, başkan konuşmacıların görüşlerini özetler ve paneli kapatır.

*Açıklama için
butona tıklayın.*

Forum

Güncel veya gündemdeki bir konunun, daha önce hazırlık yapmamış bir grup tarafından tartışılmasıdır.

- Panelin devamında yapılan, dinleyicilerin de tartışmaya katıldığı konuşmalardır. Forum, aslında başlı başına bir tartışma türü değildir, toplu tartışmaların önemli bir bölümüdür. Foruma panelin devamı da denebilir. Çünkü panel sonunda dinleyiciler, konuşmacılara sorular sorabilir. Bu sorularla tartışma, konuşmacılardan dinleyicilere de geçebilir. İşte tartışmanın dinleyicilere de geçtiği bu tür tartışmalara forum denir. Forum da diğer tartışma türleri gibi bir başkan tarafından yönetilir. Forum sayesinde dinleyiciler konu üzerinde daha aktif düşünme olanağı bulur.
- Forumu panel ve açık oturumdan ayıran özellik, konuşmaların sonunda dinleyicilerin de tartışmaya katılıp düşüncelerini anlatabilmeleridir.

*Açıklama için
butona tıklayın.*

Forum

- Forum, bir sorun üzerinde bütün ilgililerin görüşlerini öğrenmek için yapılan bir toplantı türüdür.
- Forumda konuşmaların yanında dinleyiciler tartışmaya katılıp fikirlerini açıklayabilirler.
- Forumun en belirgin özelliği sosyal bir sorunun geniş kitleler önünde bütün ayrıntılarıyla tartışılması ve dinleyicilerin de bu tartışmanın içinde aktif olarak yer almalarıdır.
- Başkanın tartışma konusunu çok iyi bilmesi, konuşmacı ve dinleyicileri iyi tanınması, olay ve konuşmacıları kısa sürede doğru bir şekilde algılaması, farklı düşünceler arasında ilişkiler kurabilecek kültür, anlayış ve yeteneğine sahip olması çok önemlidir. Ayrıca konuşmanın akışını yönlendirebilecek bir hoşgörü ve otoriteyi de ustalıkla kullanması gerekmektedir.
- Forumda konuşmacılara hem soru sormak hem de açıklamalarda bulunmak üzere dinleyicilere söz hakkı verileceği belirtilir. Konuşmaların, açıklamaların ve soruların forumun konusu etrafında birleşmesi gerektiği vurgulanır.
- Forumda konuşulacak konu, toplantıyı düzenleyen biri tarafından açıklanır. Katılanlardan isteyenler söz alarak konuşur.

*Açıklama için
butona tıklayın.*

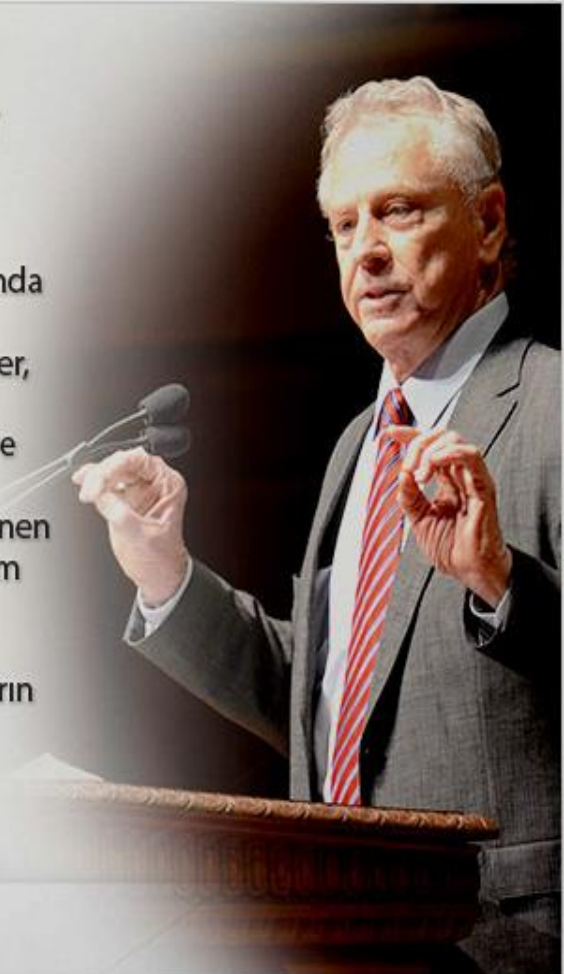

Sempozyum

Sanatsal, bilimsel, düşünsel değer taşıyan konuların, konuyla ilgilenen küçük bir dinleyici topluluğu önünde işlenmesidir.

- Genellikle akademik bir konunun, uzmanları tarafından değişik boyutlarıyla ele alındığı seri konuşmalardır. Belli bir konuda çeşitli konuşmacıların katılımıyla düzenlenen bilimsel toplantılara sempozyum denir. Sempozyumda konu, alanında uzman kişilerce farklı yönleriyle ele alınır. Sempozyumlar genellikle bilimsel toplantılardır. Bilim, sanat, ekonomi, siyaset gibi bir konuda alanında yetkin kişiler, özel izleyici topluluğuna bildiri sunar.
- Sempozyumdan önce düzenleme kurulu oluşturularak konu belirlenir. Başkan ve konuşmacılar saptanır. Başkan, konuyu dinleyicilere sunar, konu ile ilgili gerekli açıklamaları yapar. Konunun kapsamına göre bir veya birkaç oturumda düzenlenen sempozyum sonunda ortaya konan görüşlerin kısa bir özetini yapar. Sempozyum sonunda bildiriler ve alınan kararlar basılarak kamuoyuna duyurulur.
- Sempozyumu açık oturum ve diğer tartışma türlerinden ayıran özellik, sempozyumda özel davetli dinleyicilerin olması ve yapılan tartışmaların, kararların bilimsel değer taşıdığı için basılarak kamuoyuna duyurulmasıdır.

**Açıklama için
butona tıklayın.**

Sempozyum

- Sempozyumda en az 3 en fazla 6 konuşmacı vardır.
- Konuşmalar 20 dakika ile sınırlıdır.
- Sempozyum, bir veya birkaç gün sürer.
- Katılan konuşmacıların konunun uzmanı olması gerekir.
- Sempozyumda işlenen konunun çözüme ulaştırılması amaçlanır.
- Başkan, sempozyumun sonunda görüşleri özetleyerek sempozyuma son verir.

Açıklama için
butona tıklayın.

Münazara

Bir konunun iki karşıt yönü üzerinde tarafların tartışmasıdır.

- İki karşıt düşüncenin, iki grup arasında bir jüri önünde tartışıldığı konuşmalardır. Daha çok, okullarda uygulanan bir tartışma çeşididir. Aytışma da denir. Konuşma kurallarına uygun bir şekilde gerçekleştirilen münazarada bir tez ve antitez vardır. Münazarada birer cümle ile ifade edilen düşünce, bir hakem kurulu (jüri) önünde, en az iki grup arasında tartışılır. Her grubun bir başkanı vardır, başkanlar grubun sözcüsü durumundadır.
- Münazarada amaç, öğrencilerin dersin dışında başka kitapları okumasını ve incelemesini sağlamak, onların konuşma becerilerini geliştirmek, düşünceler arasında bağ kurabilmek, düşüncelerini kusursuz bir şekilde dile getirmektir. Böylece münazara sayesinde öğrencilerin konuşma yeteneği gelişir, yorum becerileri artar. Böylece öğrenciler, farklı konular üzerinde fikir üretme, kendi fikrini savunma yetisi kazanırlar.
- Münazara, tartışmadan yarışma havasında gerçekleştirilmesi bakımından farklılık gösterir. Çünkü tartışmalarda yarışma havası yoktur ama münazaralarda vardır. Çünkü münazarada hakem heyeti (jüri) tarafından birinci olan grup seçilecektir.

**Açıklama için
butonlara tıklayın.**

Münazara

- İki grup, bir başkan ve jüriden oluşur.
- Konuşmacı gruplar 2 ya da 4 kişiden oluşur.
- Amaç, savunulan tezi kanıtlamak, karşı tarafın tezini çürütmektir.
- Münazaranın sonunda jüri grupların puanlamalarını yapar, kazanan grup ilan edilir.
- Savunulan düşünceyi kanıtlama ve tartışmadan galip çıkma amacı güdülür.
- Konuşmacı sayısı bir ile dört arasında değişebilir, gruplar sözcülerini veya başkanlarını önceden belirler.
- Konuşmalar yapıldıktan sonra jüri, konuşmacıların hazırlıklarını, savunmalarını ve konuşma becerilerini dikkate alarak bir değerlendirme yapar ve yarışmanın galibini belirler.
- Genellikle okul ortamlarında yapılan tartışmalardır.
- Münazaralarda seçilen konu önemli ve tartışmaya değer olmalıdır. Seçilen konu düşünmeye yol açmalı, tartışmalara uygun olmalı ve istenilen zamana sığabilmelidir.

Açıklama için
butonlara tıklayın.

Münazara

Münazaraların gerçeği belirtebilmesi, sorunlara uygun, geçerli çözüm yollarına ulaşabilmesi için tartışanların şu **kurallara uygun davranmaları** gerekir:

- Gerçeği, uygun ve yararlı olanı bulmaya çalışmak.
- Toplantılara sorunların çözümü için öneriler hazırlayarak gelmek.
- Günlük hayatta karşılaşılan tartışmalı sorunlar üzerinde, konuyu iyice kavrayıp sonuçlarını görerek konuşmak.
- Tartışma konusu dışına çıkmamak.
- Düşünceleri anlaşılır, açık ve kısa söylemek.
- Söylenmiş düşünceleri, daha önceden verilmiş örnekleri tekrarlamamak.
- Karşıt görüşleri birleştirmeye çalışmak.
- Münazarayı benlik, kişisel üstünlük sorunu yapmamak.
- Toplantılarda başkanlığın uyarılarına karşı gelmemek.
- Aynı konuda üst üste söz almaya çalışmamak.
- Konuşmayı ilgiyle dinlemek.
- Kendimizi övmemek, başkalarını yermemek.
- Ortaya çıkan sonucu hoşgörülle karşılamak

Açıklama için
butonlara tıklayın.

Açık Oturum

Toplulun çoğunluğunu ilgilendiren bir konunun, bir başkan yönetiminde uzman kişilerce irdelenerek tartışılmasıdır.

- Geniş kitleleri ilgilendiren bir konunun, konuyla ilgili uzmanlar tarafından bir başkan yönetiminde ve dinleyiciler önünde tartışıldığı konuşmalara denir. Diğer bir ifadeyle güncel bir olay veya toplumu ilgilendiren bir sorunun dinleyiciler önünde bir başkan yönetiminde tartışıldığı konuşmalara açık oturum denir.
- Açık oturum kalabalık bir izleyici topluluğu önünde gerçekleştirilir. Bir salonda topluluk önünde olabildiği gibi, radyo veya televizyondan da yapılabilir. Konusu önceden belli olan açık oturumda bir başkan ve en fazla altı konuşmacı vardır. Başkan zamanı iyi kullanmalıdır. Bunun için konuşmacılara eşit süreler verir, sorularla konuşmacıların bakış açılarını sınırlandırır veya genişletir. Başkan konuşmacılara soru sorar. Programın sonunda ise önceden not aldığı konuşmaları özetleyerek birbirleriyle ilişkilendirir.
- Açık oturumda bir sonuca varma amacı yoktur. Açık oturumun amacı, merak edilen bir konuda dinleyicileri ayrıntılı bir şekilde bilgilendirmektir.

*Açıklama için
butona tıklayın.*

Açık Oturum

- Tartışmada amaç tartışılan konuyu topluma anlatmak ve toplumu bilgilendirmektir.
- Tartışılan konunun toplumun büyük kesimini ilgilendirmesi ve güncel olması açık oturumun önemini artırır.
- Geniş salonlarda kalabalık topluluklar karşısında yapılır.
- Açık oturumu yönetenin kültürlü bir kişi olması ve kıvrak bir zekâyâ sahip olması gerekir.
- Çoğunlukla bir forumla sonlanır.
- Bir salonda bir dinleyici grubunun önünde veya televizyon veya radyoda dinleyiciler olmadan da yapılabilir.
- Konuşmacı sayısı üç ile beş arasında değişir. Süresi ele alınan konuya göre değişir.
- Başkan, önce konuşmacıları tanıtır ve onlara sırasıyla söz hakkı verir.
- Başkanın konu hakkında bilgili olması, konuşmacılara eşit süre vermesi, tarafsız olması, konu dışına çıkılmasını engellemesi, konuşmacıları sorularıyla yönlendirerek gerektiğinde kısa değerlendirmeler yapabilmesi gerekir.

Açıklama için
butona tıklayın.

